

SZILVAY GÉZA-SZILVAY CSABA ZENEPEDAGÓGUSOK VAGYUNK¹

Adalékok a finn-magyar pedagógiai kapcsolatok történetéhez

Szilvay Géza és Szilvay Csaba, a Helsinki Egyetem professzorai „hazai földön”, 2024 júniusában a hagyományos Művészetpedagógiai Konferencián mutatták be tapasztalataikat az általuk „szabadalmazott” hangszer-tanítási innovációról, a *Színes Húrok* (Colourstrings) módszerről.

Hogy kerültünk Finnországba?

Családunkban hagyománya volt a finn rokonság ápolásának. Mezőgazdász nagyapánk vetőmagokat küldött a finnországi Valamóba. Nagyanyánk Runeberg verseket olvasott unokáinak, és Édesapánk Collegium Hungaricum-ösztöndíjasként Finnországban is töltött huzamosabb időt. Mi, gyerekek már korán megismerkedhettünk a finn kultúrával, képzőművészettel, irodalommal, és szorgalmasan gyakoroltuk Järnefelt, Madetoja, Kuula, Kuusisto és Sibelius szerzeményeit.

¹ [Taní-tani Online | A szabad pedagógiai gondolkodás fóruma](#) (2024. július)

1962-ben a Magyar Rádió és Televízió országos művészeti versenyt hirdetett. Az első helyezett részt vehetett a Világifjúsági Találkozón Helsinkiben. A Szilvai-testvéregyüttes benevezéséhez ez a lehetséges finnországi hangverseny adott indítékot és motivációt. Az egész ország által figyelemmel kísért, három fordulós verseny öt első díjából a klasszikus zenei kategóriát a mi együttesünk nyerte el, de csalódásunkra a négy testvér helyett egy másik első díjast, a könnyűzenei kategória szólistáját küldték Helsinkibe, és minket balatoni nyaralással vigasztaltak. A döntés, melynek természetesen anyagi okai voltak, érthető volt.

A magyar televízióban közvetített verseny országszerte ismertté tette testvéregyüttesünket. Rendszeresen kaptunk hangversenymeghívásokat, szereplési lehetőségeket rádiós és televíziós műsorokban, ahol műsoraink igen gyakran tartalmaztak finn darabokat. Otthonunk fokozatosan zenei szalonná híresedett a finn-magyar zene és kultúra iránt érdeklődő hazai és finnországi barátok, vendégek számára. Az egyik házi hangverseny során merülhetett fel egy finnországi koncertkörút gondolata, amit a fiatal, energikus és magyarul kiválóan beszélő Outi Karanko karolt fel. Bámulatos szervezőkészséggel és gondoskodással, felejthetetlen előadás-sorozatokat rendezett számunkra két ízben is, 1965-ben és 1970 őszén.

1970 nyárutóján a masszív, komor orosz hálókocsis szerelvény lassan gördült ki a Keleti pályaudvarról és Édesanyánk útravaló szavai még hosszan a fülünkben csengtek: „*Hazádat, nemzetedet, családodat méltóan képviseld!*”.

A Rotary és Lions klubok is szívesen hallgatták zenélésünket, valamint a Finn Rádió is adott lehetőséget stúdiófelvételekre. Felgyorsultak és számunkra szerencsésen alakultak az események. Hivatalosan is a Sibelius Akadémia hallgatói lettünk.

Géza rövidesen hegedűtanári meghívást nyert az akkoriban alapított Kelet-Helsinki Zenei Intézettől. Hasonló ajánlatot kapott Csaba a Jyväskyläi Konzervatóriumtól. Később mindketten a Kelet-Helsinki Zenei Intézetben folytattuk munkánkat.

Ebben az Intézetben Géza vezetésével megvalósult a Kodály-princípiumokra alapított egykori híres, majd a politika kanyarai miatt bezárt, a legendás Gulyás György vezette Békés-Tarhosi Énekiskola modellje szerinti oktatás, ahol a „közismeret” és a zeneoktatás összeforrt, hiszen délelőtt lehettek a zenei tárgyak s délután az általános ismeretek órái. Ez az iskola rövid működése alatt megannyi jeles, a szegénysorról érkező művészt emelt ki, például Szokolay Sándort, Mező Lászlót, illetve a költő Csukás Istvánt.

A művészetpedagógia varázslatos tevékenység. Részt venni egy gyermek, egy ifjú értelmi, technikai és érzelmi nevelésében, gazdagításában megtisztelő feladat. Kodály Zoltán elveire alapozott oktatói munkánkban a hálaérzet a példaadó Mester iránt erősen dominált. A finn barátoktól kapott oly sok szeretetet, gondoskodást, támogatást a finn gyerekek, fiatalok tanításával kívántuk meghálálni. Növendégeink meglepő gyorsasággal fejlődtek, és a második évben már zenekart tudunk alapítani. A nyilvánvaló eredmények lelkesítették a szülőket, és tevékenységünkre felfigyelt a muzsikustársadalom. Munkánkra igény volt, hiszen ebben az időben indult el a zenei intézetek hálózatának megteremtése és az általunk elért eredmények példaképpül szolgáltak az egész országban. A finn Oktatási és Kulturális Minisztérium, egyes alapítványok és a média támogatását is élvezhettük, valamint a Sibelius Akadémia is megtisztelt minket tanári karába való meghívással.

A sokrétű támogatás és siker mégsem kényeztetett el minket. Teljes odaadással, ténylegesen látástól vakulásig végeztük az egyre bővülő és fokozatosan nemzetközivé váló munkát. A Sors teret nyitott számunkra, és a Gondviselés elvárta tőlünk a szolgálatot. Kezdetben természetesen büszkeséggel töltött el a siker, de a számos lemez- és filmfelvétel, tévés és rádiós szereplés, közönségováció Európa, Amerika, Ázsia hangversenytermeiben, elismerő újságcikkek, de legfőképpen a fiatalok s szüleik felénk sugárzó bizalma és szeretete már a hivatás és – úgy hisszük – a küldetés tudatát ébresztették bennünk.

Külvárosi zeneintézetből nemzetközi hírű tudásközpontot létrehozni, a világ legjobbjaiként számontartott ifjúsági zenekart alapítani és azt csúcsformában tartani évtizedeken keresztül, zenei általános iskolát alapítani és azt vezetni, tévésorozatokot, lemezfelvételeket készíteni, előadásokat tartani világszerte, kongresszusokat szervezni s ezeken kívül még módszertani rendszert is alkotni és publikálni, mindezekhez a családfenntartáson, hivatás- és hálaérzeten kívül más motivációra is szükség volt.

Finn zászló alatt, finn fiataloknak és családoknak, a finn társadalomnak adhattuk át a klasszikus zene örök értékeit, de úgy, hogy mellette hazánkat is képviseltük.

Elérkezett az idő, hogy hazahozhassuk az itthonról kapott tudás eredményét: a Kodály-filozófiára épített Színes Húrok vonóhangszer-tanítási módszerét. Oktathattunk az akkori Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán, valamint a Szabolcsi Bence Zeneiskolában, de a Magyar Pedagógiai Társaság támogatásával voltak hazai kurzusaink még a Balaton partján is. Később a

Kodály Intézet lehetővé tette fiatal magyar tanárok számára nyári kurzusok megrendezését, s így a *Színes Húrok* módszerének elsajátítását.

Mi is az a Színes Húrok módszer? Mik a Színes Húrok Hegedűiskola jellemzői? (Az alábbi ismertetés a Színes Húrok „akkreditációs” dokumentumából származik. Csaba ezt a módszert dolgozta át csellóra. Ma már újabb hangszerek, pl. a fagott oktatása lép be a rendszerbe.)

Színek

A gyermek szereti a színeket. A színek érdeklődést felkeltő és megtartó hatással bírnak a növendék számára. Esztétikai élményt adó tulajdonságuknál fogva a színek megkönnyítik, valamint mélyebbé és maradandóbbá teszik a tanulást.

Szemléltetés

A hangmagasságot, ritmust, hangközöket és más zenei fogalmakat rajzokkal, képekkel szemléltetve mutatja be és magyarázza a hangszeriskola. Ezen szemléltető rajzok, képek és illusztrációk az oly gyakran bonyolult zenei nyelvtant gyermekközébe hozzák.

Ritmus

Az első félév dallamai a gyermek számára csupán a legtermészetesebb, egyszerű alapritmusokat (negyed, nyolcad, fél kotta és negyed szünet) tartalmazzák. Ezen egyszerű ritmusokat fokozatosan követik a bonyolultabb, összetett ritmusok.

Dallamanyag

A legegyszerűbb, kéthangú gyermekdalok után a dallamok lépcsőről lépésre gazdagodnak, mígnem elérik a pentachordot, pentatóniát, hexachordot, majd pedig a diatonikát.

Forma

A melódiák rövidek, a növendék számára könnyen áttekinthetőek, és így kívülről való megtanulásuk nehézség nélkül elérhető.

Éneklés

A gyermekdalok hangszeres megszólaltatása előtt hasznos a dallamokat énekelni szöveggel vagy anélkül, dúdolva, szolmizálva, valamint ritmusnevekkel. A gyermekdalok szövegét nem közöljük tankönyveinkben minden esetben, mivel

szeretnénk, ha a gyermek szülői segítséggel a dallamokat a saját maga alkotta szöveggel látná el.

Hangszerteknika

A balkéz-pizzicato fejlesztése és újszerű alkalmazása, valamint a természetes üveghangok bal- és jobbkezes-technikát egyaránt fejlesztő, szisztematikus oktatása jelentenek technikai újdonságot a hegedűtanítás történetében.

Integrált zenetanítás

Hegedűiskolánk lehetővé teszi a hangszerteknika fejlesztésén kívül a zenei hallás és a zenei értelem egy időben való együttes tanítását. Mindezeket állandó egyensúlyban tartja, de egyszerre mindig csak egyetlen új információt tár a növendék elé.

Az érzékszervek bekapcsolása a tanításba

A kézügyesség-hallás-értelem összhangját az érzékszervek tanításba való bekapcsolása biztosítja. Amit több érzékszerv segítségével tanulunk, annak elsajátítása élménydús és maradandó. Ezért is tartottuk hegedűiskolánkban fontosnak a gyermekközpontú zenei írás-olvasás kialakítását, és annak bevonását a hangszeres oktatásba. A hangszer-tanításnál az utánzás segítségével elért kézművességet pontosan az olvasás emeli intellektuális szintre és teszi művészetté.

Gyermekközpontú zenei írás-olvasás

A bonyolult zenei nyelvtant megszelídítve tártuk a növendék elé. A tradicionális, standard kottairást fokozatosan, szinte észrevétlenül érjük el. Eleinte vonalrendszer nélkül, színek és képek segítségével olvas a gyermek, majd áttérünk az egy-, később pedig a kétvonalas rendszerre. A kétvonalas rendszert ráhelyezzük az ötvonalas rendszerre, s végül elérkezünk a hagyományos zenei helyesíráshoz. A színek, illusztrációk vagy az egyszerűsített vonalrendszerek nincsenek ellentmondásban a tradicionális kottairással, inkább annak történeti kialakulását követik.

Relatív szolmizáció

A Guido-Glover-Curwen-Kodály-Ádám által kifejlesztett relatív szolmizáció kiváló lehetőséget nyújt éppen a mozgó dó révén a transzpozícióra. A korai gyermekdalok transzponálása pedig elősegíti a hegedű fogólapjával való

ismerkedést hosszirányban (fekvésekben való játék) és oldalirányban (fogásmódok) egyaránt, s mindez lazaságot és mozgásszabadságot jelent a bal kéz számára. Az abszolút hangnevek bemutatását későbbre hagytuk, és élményt nyújtó, gazdag zenei anyag segítségével tanítjuk.

Zenei anyanyelv

A hegedűiskola minden fejezete végén üres oldalak hívják a tanárt szerzőtársnak. A kötetekben szereplő dallamanyag mintájára ki kell egészíteni, gazdagítani kell az iskolát a növendék helyi, tájegységi, nemzeti dalkincsével. Időt és energiát követel a tanártól, de a hegedűiskolát a magáénak fogja érezni, hisz ezáltal ő maga formálja azt növendékei arculatára.

Kreativitás, aktív részvétel

A gyermekkompozíciók számára szintén üres oldalakat szerkesztettünk tankönyvünkbe, „iskolánkba”. A kezdetben ákombákomokkal íródott rövid dallamocskák további aktív részvételre buzdítják a növendéket, zenei írásra, olvasásra, improvizációra és később esetleg zeneszerzésre is ösztönöznek. Minél több saját szerzeménnyel bővíti a növendék a hegedűiskolát, annál inkább a magáénak fogja tekinteni.

Csoportos tanítás

A kizárólagosan egyéni órákból álló hegedűtanulás könnyen magányossá válhat. A magányosságot sok általános iskolai közösség különcségnak ítéli, ami az egyik oka például annak, hogy igen sok növendék idő előtt abbahagyja a hangszer tanulást, valamint, hogy mind kevesebb fiúgyermek jelentkezik a zeneiskolákba. Az egyéni órákat rendszeresen kiegészítő csoportos tanítás mintegy társadalmasítja az egyedi tevékenységet, és így előnyösen befolyásolja a növendék hegedűtanulási kedvét. A gyermek érzi, hogy nincs egyedül, hanem hasonló korúak társaságában muzsikál.

Kamarazene

A csoportos órák az együtt muzsikálás természetes lehetőségét teremtik meg. Hegedűiskolánkat gazdag duó, trió, szonáta és vonószenei tananyag egészíti ki.

Ismétlés

Az ismétlés nélkülözhetetlen a tanulásban. Óvakodjunk azonban a darabok puszta újra- és újrajátszásától. Törekedjünk arra, hogy minden egyes ismétlés

valamilyen minőségi (hangszín-, dinamika-, tempóbeli) gazdagodással telítődjék.

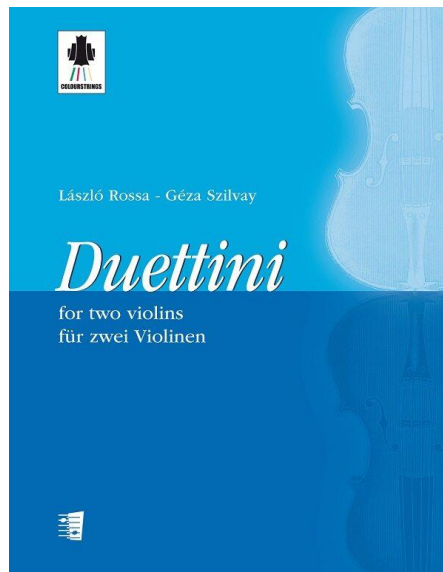
Jövőre lesz a kecskeméti Kodály Intézet 50 éves. A jubileum alkalmával nemzetközi kurzust tervez, melyen a Színes Húrok módszer is képviseltetheti magát. Bízunk abban, hogy a Liszt Ferenc Egyetem Zenetanárképző Intézete helyet és lehetőséget biztosít a Színes Húrok módszer rendszeres oktatására! Az Intézet ezáltal a magyar vonóspedagógusok kiváló nemzedékeinek nevelésén túl, megbecsült nemzetközi tudásközponttá válhat a kodályi elvek megújítójaként.

A szerzőkről:

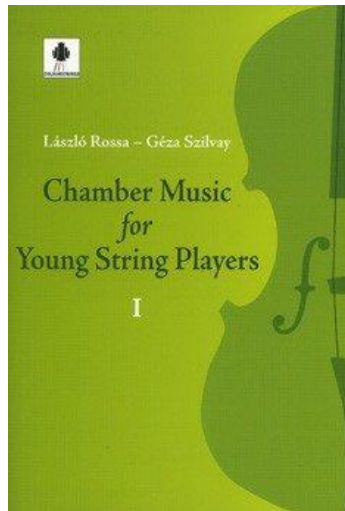
[Szilvay Géza](#) és [Szilvay Csaba](#)

FÜGGELÉK

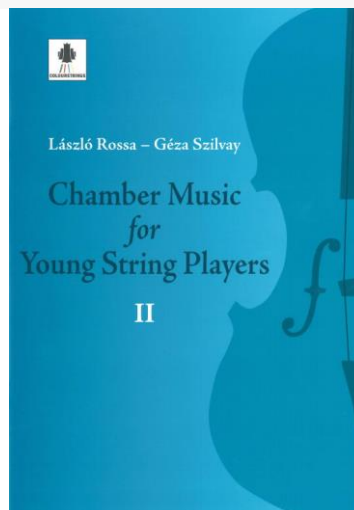
az Editio Musica Budapest Zeneműkiadó katalógusa alapján

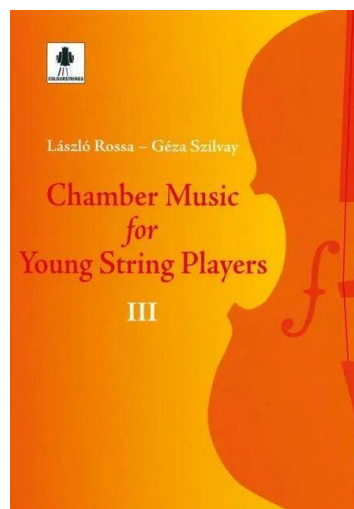
Rossa, László – Szilvay, Géza: Duettini

[Rossa, László – Szilvay, Géza: Chamber Music For Young String Players 1](#)

[Rossa, László – Szilvay, Géza: Chamber Music For Young String Players 2](#)

[Rossa, László – Szilvay, Géza: Chamber Music For Young String Players 3](#)

[Simojoki, Pirkko – Szilvay, Géza: Viola ABC](#)

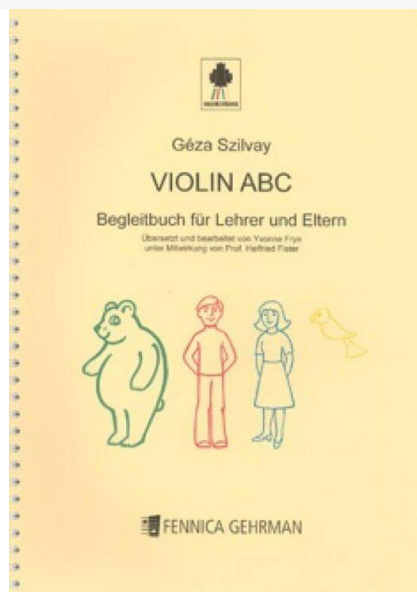
[Simojoki, Pirkko – Szilvay, Géza: Viola ABC](#)

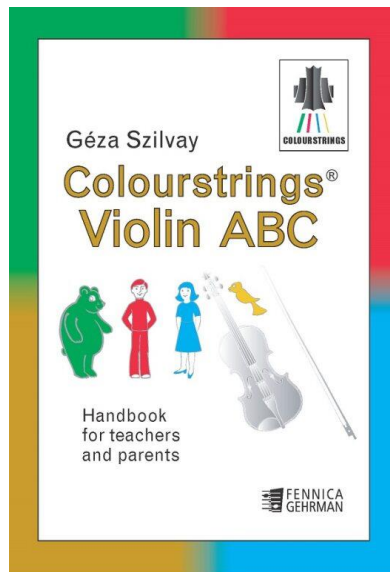
[Simojoki, Pirkko – Szilvay, Géza: Viola ABC](#)

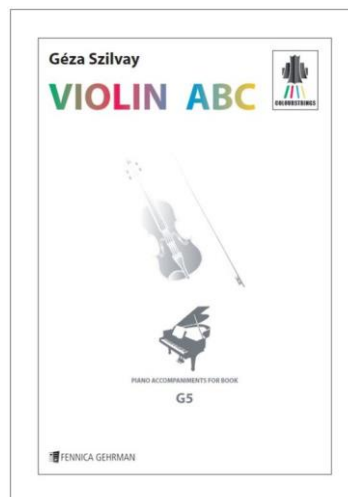
Szilvay, Géza: Colourstrings L'ABC du violon - Manuel pour les professeurs et les parents

Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Begleitbuch für Lehrer und Eltern

[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Handbook for Teachers and Parents](#)

[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Piano accompaniments for book G5](#)

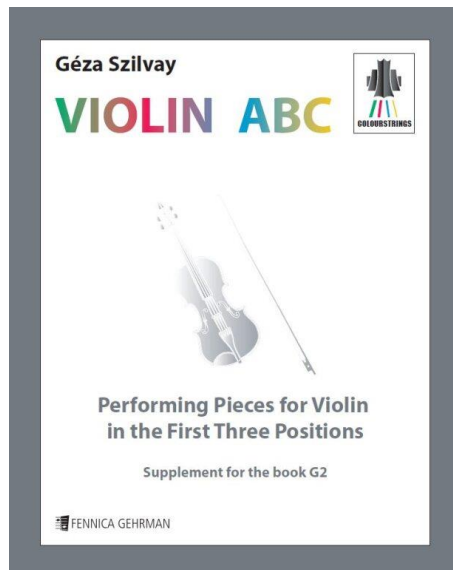
[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Piano accompaniments for the books G1, G2 & G2 supplement](#)

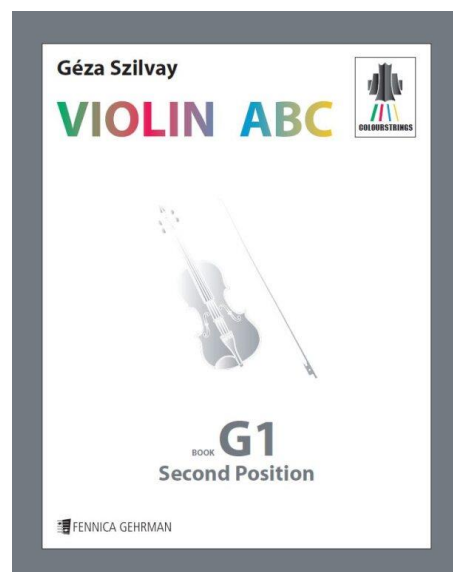
Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Piano accompaniments for the books G3 & G4

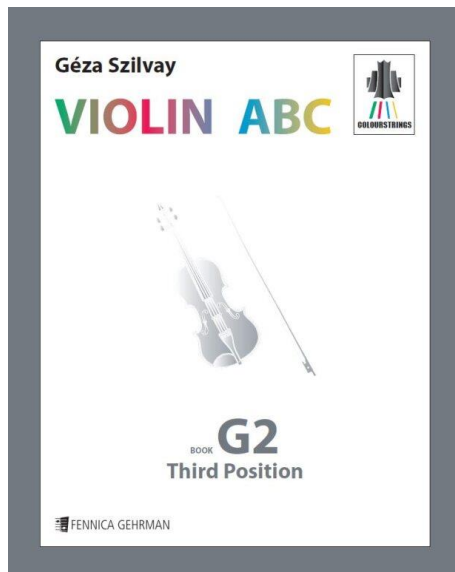
Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC (Book D)

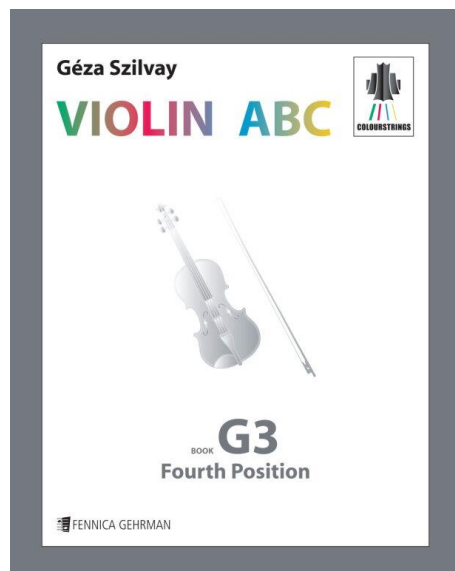
[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Performing pieces for Violin in the First Three Positions - Violin part](#)

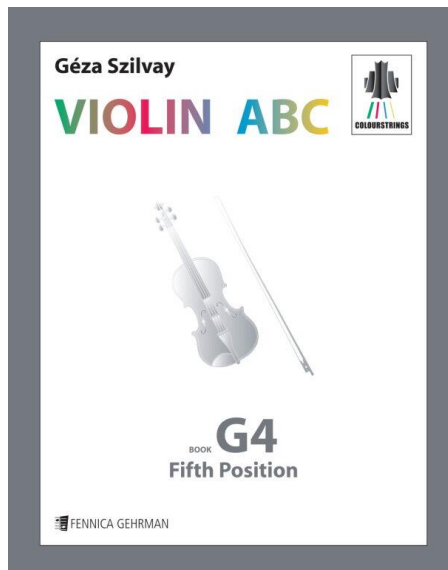
[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Book G1 - Second position](#)

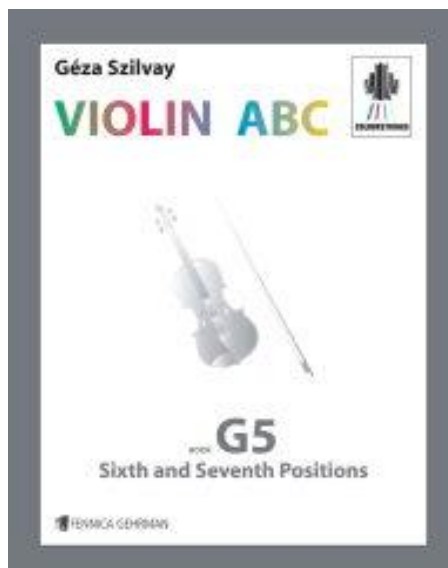
[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Book G2 -Third position](#)

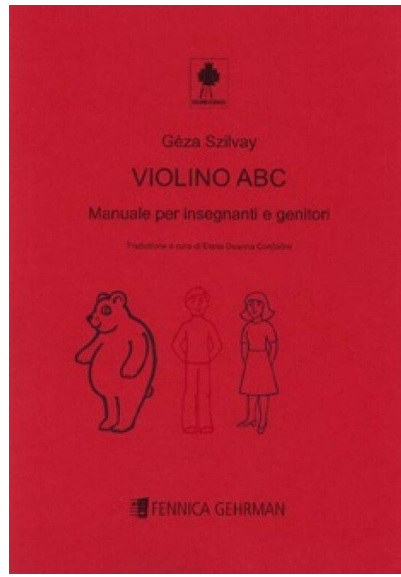
[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Book G3 - Fourth position](#)

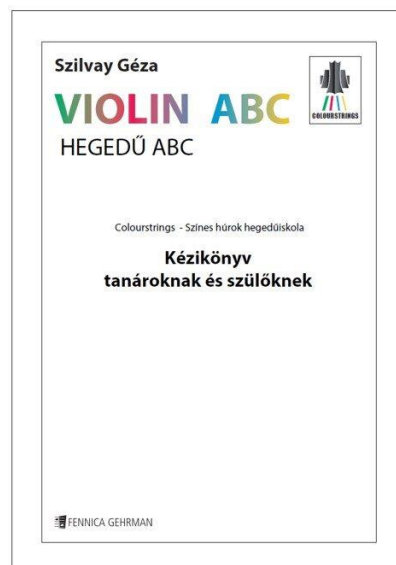
[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Book G4 - Fifth position](#)

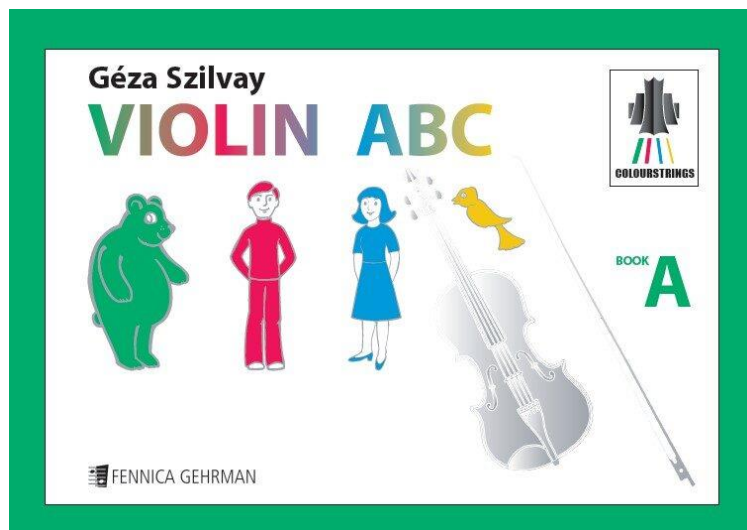
[Szilvay, Géza: Colourstrings Violin ABC Book G5 - Sixth and seventh positions](#)

[Szilvay, Géza: Colourstrings Violino ABC - Manuale per insegnanti e genitori](#)

[Szilvay, Géza: Hegedű ABC - Kézikönyv tanároknak és szülőknek](#)

Szilvay, Géza: Hegedű ABC

A kötet

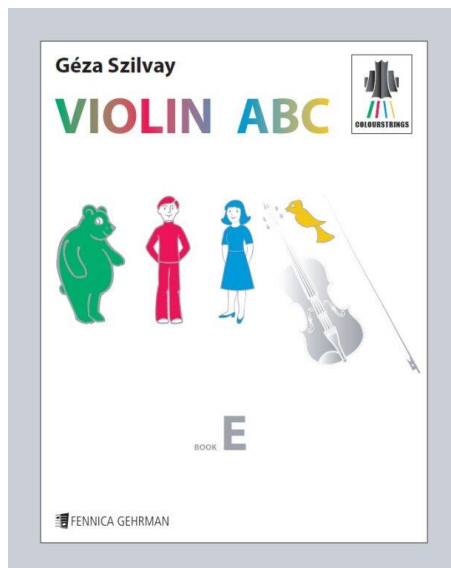
Szilvay, Géza: Hegedű ABC

B kötet

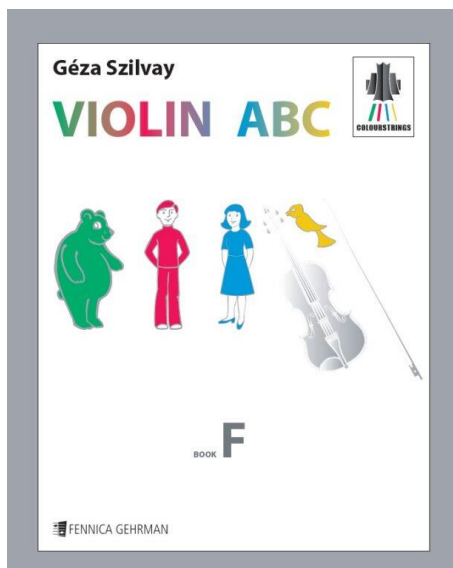
Szilvay, Géza: Hegedű ABC

C kötet

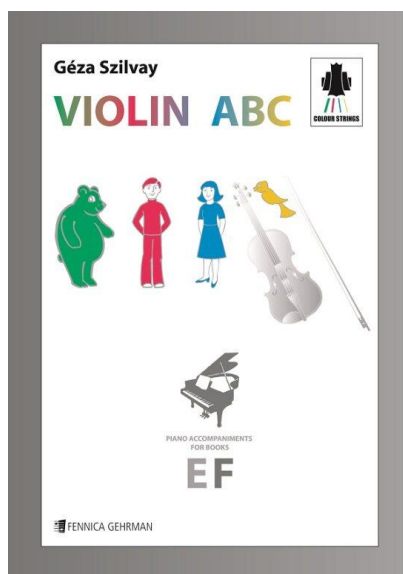
Szilvay, Géza: Hegedű ABC

E kötet

Szilvay, Géza: Hegedű ABC

F kötet

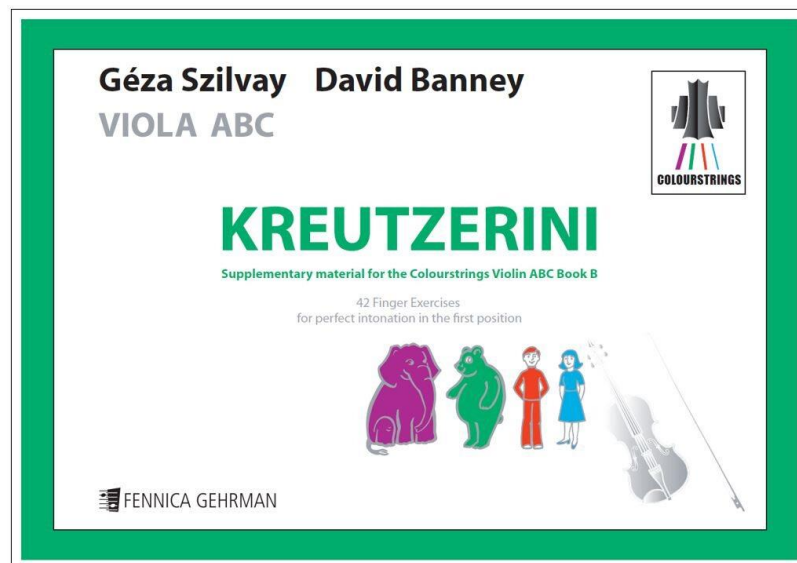

Szilvay, Géza: Hegedű ABC

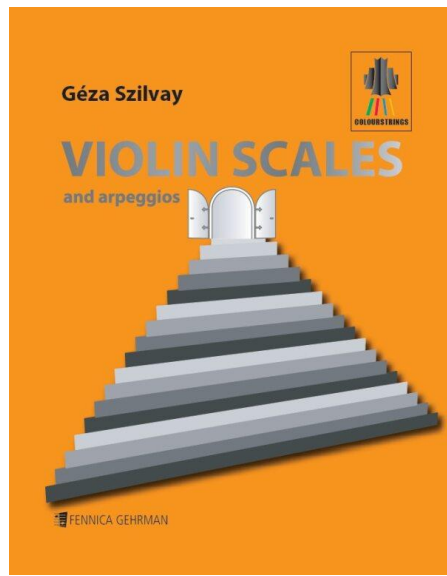
Zongorakíséret az E & F kötetekhez

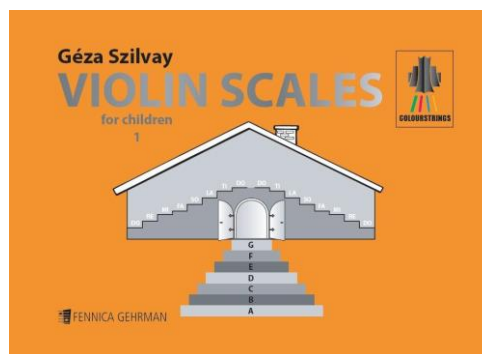
[Szilvay, Géza: Kreutzerini](#)

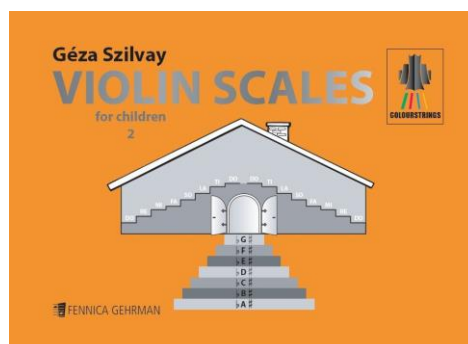
[Szilvay, Géza: Viola ABC](#)

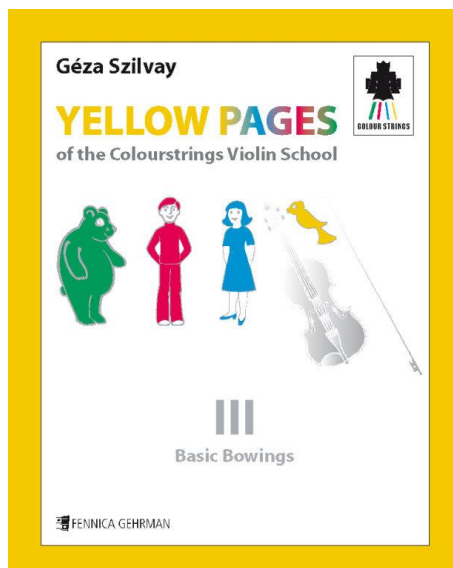
[Szilvay, Géza: Violin Scales and Arpeggios](#)

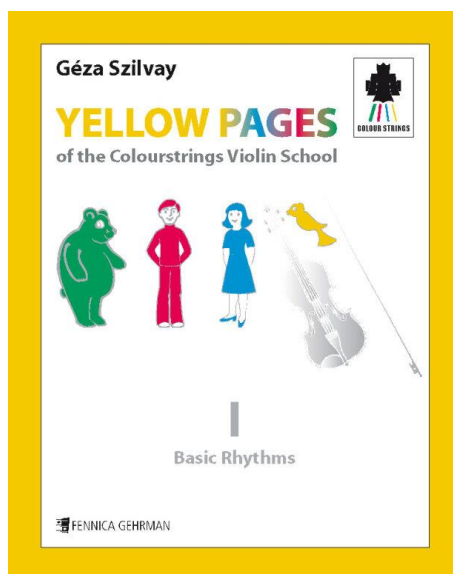
[Szilvay, Géza: Violon Scales for Children 1](#)

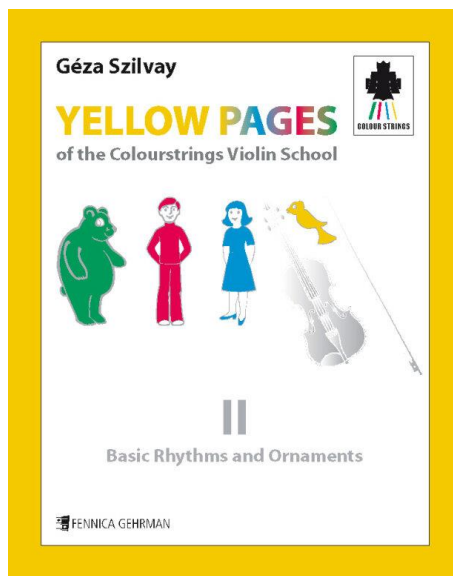
[Szilvay, Géza: Violon Scales for Children 2](#)

Szilvay, Géza: Yellow Pages Of the Colourstrings Violin School 3
alapfokú vonókezelési technikák

Szilvay, Géza: Yellow Pages of the Colourstrings Violin School 1
alaprítmusok

Szilvay, Géza: Yellow Pages Of the Colourstrings Violin School 2
alapritmusok és díszítések

Szilvay, Géza: Yellow Pages of the Colourstrings Violin School
zongorakíséret